

Utrikesutskottets betänkande

1987/88:9

om godkännande av konventionen om upprättande
av det multilaterala investeringsgarantiorganet,
m.m. (prop. 1987/88:9)

UU
1987/88:9

Propositionen

I proposition 1987/88:9 föreslås att riksdagen godkänner konventionen den 11 oktober 1985 om upprättande av det multilaterala investeringsgarantiorganet (The Multilateral Investment Guarantee Agency MIGA). Detta organs syfte är att utfärda garantier mot icke-kommersiella risker för investeringar i u-länder och därigenom stimulera flödet av resurser för produktiva ändamål till dessa länder.

Propositionen innehåller även förslag om en ändring av lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Denna fråga behandlas i justitieutskottets betänkande JuU 1987/88:10.

Förslaget till en konvention om upprättande av det multilaterala investeringsgarantiorganet (MIGA) har utarbetats inom Världsbanken. Förslaget antogs vid Världsbankens årsmöte i Seoul år 1985. Den svenska regeringen undertecknade konventionen den 2 april 1987.

MIGA:s syfte är att stimulera flödet av resurser till u-länder för produktiva investeringar samt att öka det ömsesidiga förtroendet mellan värdregeringar och utländska investerare.

Medlemskapet i MIGA är öppet för alla medlemmar i Världsbanken och för Schweiz. MIGA skall utfärda garantier för investeringar mot fyra kategorier av icke-kommersiella risker:

a) transfereringsrisken förorsakad av restriktioner som införs av värdregeringen mot överföringar av fritt användbar valuta (valutarestriktioner),

b) risken för förlust förorsakad av legislativa eller administrativa åtgärder eller för sådan underlåtenhet från värdregeringens sida som medför att den utländska investeraren berövas äganderätten till eller kontrollen över sin investering, dvs. expropriation m.m.,

c) risken för kontraktsbrott av värdlandets regering,

d) risken för krigshandlingar och inre oroligheter i värdlandet.

Enligt avtal mellan parterna eller på gemensam ansökan av dem kan MIGA godta också andra icke-kommersiella risker, dock inte devalveringar och valutanedskrivningar.

MIGA skall garantera nya investeringar som är medel- eller långsiktiga. Investeringarna skall vara ekonomiskt sunda och bidra till värdlandets utveckling. Investeringarna skall i första hand omfatta kapitalinvesteringar och andra former av direkta investeringar. MIGA förutses också kunna garantera investeringar i tjänster såsom management, licenser, franchising

och teknologiöverföring. MIGA kan endast bevilja en garanti efter det att värdlandets regering tillstyrkt den ifrågavarande investeringen.

Investerare som är berättigade till MIGA-garanti måste – vad gäller fysiska personer – vara medborgare i ett annat land än värdlandet. För juridiska personer gäller att dessa är bolag med huvudkontoret i annat medlemsland än värdlandet eller att bolagets kapital till större delen ägs av en eller flera medlemsländer (andra än värdlandets) eller deras medborgare.

MIGA kan också lämna garantier till fysiska och juridiska personer i värdlandet under förutsättning att de investerade tillgångarna överförs utifrån till värdlandet.

Det är tanken med konventionen att MIGA skall samarbeta med och komplettera nationella och regionala investeringsgarantisystem, och häri inkluderas även privata försäkringsbolag. MIGA kompletterar befintliga nationella system genom att garantera investeringsformer eller risker som inte täcks av dessa system. Samarbetet med andra nationella investeringsgarantisystem och privata försäkringsbolag sker även i form av återförsäkring och samförsäkring.

MIGA:s totala garantiåtaganden har i konventionen fastställts till högst en och en halv gånger summan av tecknat kapital och reserver. En höjning av de totala garantiåtagandena kan beslutas, dock till högst fem gånger summan av tecknat kapital och reserver. Vid sidan av garantigivningen skall MIGA bedriva investeringsfrämjande verksamhet i form av bl.a. teknisk rådgivning och forskning samt information om investeringsmöjligheter.

MIGA:s ursprungliga kapital uppgår till 1 miljard särskilda dragningsrätter (SDR), som beräknas enligt en fast dollar/SDR-kurs på 1,082. 1 SDR blir med denna beräkning ca 7 svenska kronor. De andelar härav som de olika medlemsländerna skall inbetala till MIGA:s kapital har fördelats på medlemsländerna i relation till deras resp. ekonomiska styrka i likhet med fördelningen av andelarna i Världsbankens kapital.

Den svenska andelen av MIGA:s kapital har fastställts till 1,049 % eller 10,49 miljoner SDR. Till en fast USD/SDR-kurs på 1,082 blir detta ca 70 milj. kr. Av detta skall 20% betalas in (ca 14 milj. kr.). Återstoden kan MIGA kräva in om och när dess medel är förbrukade.

MIGA:s verksamhet skall vara självfinansierande och ske med hjälp av inkomster från premier och avkastning.

MIGA:s högsta beslutande organ är rådet som består av en representant för varje medlemsland. Det löpande arbetet leds av en styrelse som skall bestå av 12 ledamöter av vilka fyra representerar de länder som har de största kapitalandelarna. Världsbankens president skall vara styrelsens ordförande ex officio. MIGA:s direktör utses av styrelsen på förslag av ordföranden. Huvudkontoret skall ligga i Washington DC. Röststrukturen inom MIGA skall fördelas så att det blir samma röststyrka för kapitalexporterande resp. kapitalimporterande medlemsländer.

MIGA-konventionen har ännu ej trätt i kraft. Det erforderliga antalet ratificerande länder, 5 i-länder och 15 u-länder, är visserligen uppfyllt. Däremot har ännu inte den erforderliga kapitalandelen (en tredjedel) uppfyllts. Fristen för ratifikation för att konventionen skall träda i kraft har därför förlängts från ursprungligen den 11 oktober 1987 till den 30 april 1988.

Frågan om upprättande av MIGA och Sveriges tillträde till konventionen har beretts i en s.k. MIGA-grupp med företrädare för utrikes-, finans- och industridepartementen samt riksbanken och exportkreditnämnden.

I enlighet med förslag i budgetpropositionen 1986/87:100, bil. 5, beslutade riksdagen att reservera medel för den svenska kapitalinsatsen i MIGA, för det fall Sverige skulle söka medlemskap, under reservationsanslaget C 1. Bidrag till internationella biståndsprogram anslagsposten 8, Övriga multilaterala bidrag.

Motionen

Motion 1987/88:U1 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar avslå proposition 1987/88:9.

Utskottet

Utskottet delar regeringens uppfattning att MIGA:s verksamhet kan förbättra förutsättningarna för resurs- och tekniköverföringen till u-länderna. MIGA faller inom ramen för den aktuella svenska biståndspolitiken i så måtto att systemet befrämjar sådana kapitalöverföringar till u-länderna som inte innebär ökad skuldsättning.

Eftersom u-ländernas skuldbörda ständigt har ökat, samtidigt som de utländska direktinvesteringarna till dessa länder stagnerat sedan 1979, är det enligt utskottet viktigt att från svensk sida stödja internationella åtgärder som kan lätta u-ländernas skuldsituation. Utländska investeringar innebär för ett land dels en kapitaltillförsel där den utländska investeraren står för risken, dels en överföring av teknik, ökad kunskap och industriell kompetens som med spridningseffekt kan befrämja ekonomisk tillväxt och utveckling.

Utskottet konstaterar att många u-länder fått en mera positiv syn på utländska investeringar under senare år genom att de insett de möjligheter till tekniköverföring och know-how som investeringarna medför. U-ländernas ökade intresse för investeringar beror på att de ser att det här ges möjligheter till att ersätta tidigare nödvändig import och att det kan medverka till ökade exportinkomster.

Utskottet har även noterat som positivt att MIGA kan garantera återinvestering av avkastningen på redan garanterade investeringar samt att s.k. flykttkapital kan förmås stanna i hemlandet genom att MIGA även kan bevilja en inhemsk investerare garanti om dennes investeringsmedel kommer utifrån. Det är vidare enligt utskottets uppfattning positivt att MIGA skall söka främja ett ökat investeringsflöde mellan u-länderna.

Utskottet konstaterar vidare att även om det kommer att bli svårt att fastställa orsakssambandet mellan MIGA och ökade investeringar i u-länder så finns det enligt den studie som Världsbanken utförde inför framförhandlandet av MIGA starka indikationer på att multilaterala garantier mot icke-kommersiella risker kan förmå annars tveksamma investerare att genomföra sina investeringar i u-länder. De investerare som det här torde gälla är främst investerare från andra u-länder eller från värdlandet i fråga.

Med hänvisning till vad som ovan anförts anser utskottet att det finns skäl som talar för ett svenskt medlemskap i MIGA.

Med det ovan anförda tillstyrker utskottet propositionens förslag om upprättande av MIGA-konventionen och avstyrker följaktligen motion 1987/88:U1.

UU 1987/88:9

Hemställan

Utskottet hemställer

att riksdagen med avslag på motion 1987/88:U1 och med bifall till proposition 1987/88:9 i denna del godkänner konventionen den 11 oktober 1985 om upprättande av det multilaterala investeringsgarantiorganet.

Stockholm den 19 november 1987

På utrikesutskottets vägnar

Gunnel Jonäng

Närvarande: Gunnel Jonäng (c), Sture Ericson (s), Margaretha af Ugglas (m), Axel Andersson (s), Maj-Lis Lööv (s), Anita Bråkenhielm (m), Bengt Silfverstrand (s), Karl-Erik Svartberg (s), Gunnar Hökmark (m), Nils T Svensson (s), Britta Hammarbacken (c), Maj Britt Theorin (s), Maria Leissner (fp), Oswald Söderqvist (vpk) och Jan-Erik Wikström (fp).

Reservation

Oswald Söderqvist (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 3 med "Utskottet delar" och slutar på s. 4 med "1987/88:U1" bort ha följande lydelse:

Länderna i tredje världen utsätts för ett allt hårdare tryck från den industrialiserade och marknadsinriktade delen av världsekonomin. De stora transnationella koncernerna spelar här en avgörande och pådrivande roll. När den nationella staten i ett fattigt utvecklingsland försöker slå vakt om sin egen ekonomi och till viss, för det mesta mycket ringa, grad försöker återföra något av dessa stora företags vinster till det egna landet, blir den utsatt för regelrätta repressalier, först och främst ekonomiska, men som många fall har visat också militära medel i form av iscensatta kupper eller öppna anfall.

Inte ens detta är nu tillräckligt för det internationella kapitalet. Upprättandet av en organisation som MIGA innebär i klartext att företagen nu fordrar av sina egna regeringar i den rika världen att de genom ett försäkringssystem skall garantera ännu säkrare vinster. Sverige bör inte delta i en sådan utpressning gentemot utvecklingsländerna och följaktligen inte gå med i MIGA. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna. Därmed bifalls motion 1987/88:U1 och avstyrks följaktligen propositionen.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:U1 och med avslag på proposition 1987/88:9 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.